

○ **Lyt og lær.** Billedet her viser meget godt, hvordan Laila Sølager arbejder. Uden den store forberedelse gik vi sammen en tur i haven, og undervejs udspurgte hun til familiens liv og havedrømme på kort og lang sigt. Senere satte vi os ind til køkkenbordet, hvor den erfarne havearkitekt lynhurtigt begyndte at lave et udkast til en haveplan.

Glem konflikterne: Få sat skik på din have med en havearkitekt

Havearkitekt Laila Sølager besøgte Sørenns have. Hun har en klar ambition: Haven skal ikke være en forbandet forpligtelse, men være et sted til nydelse og velvære

TESKT: SØREN NIELSEN
sn@mja.dk
FOTO: MARTIN BALLUND
ballund@mja.dk

Som de fleste læsere måske ved, er min interesse for haven ikke mere end et par år gammel.

For snart fem år siden stod et nybygget hus færdigt, og de første to-tre år gik med at plante hæk, bygge terrasse, så græs og etablere et par små bede. Et drivhus er også kommet til.

Men nogen egentlig plan for haven har vi aldrig haft. Og indrømmet, den manglende plan har måske nok af og til ført til mindre diskussioner i det lille hjem. Hvad er næste planteindkøb? Skal vi have kartofler? Skal vi købe laurbærkirsebær buske, eller skal vi hellere investere i æbletræer? Skal vi købe os fattige i sommerblomster hvert år, eller skal vi

lave stauedebed? Og hvor? De fleste vil sikkert kunne genkende de små snakke om havens udvikling. Men det er der ikke noget mærkeligt i, siger den lokale havearkitekt Laila Sølager.

- Når den første have skal etableres, kommer begge parter med barndommens have i erindringen. Mange vil gerne genskabe noget af den have, man husker fra sin barndom. Enten derhjemme eller hos bedsteforældrene. Men det er bare ikke altid, at ens egen havedrøm passer med partnerens. Slet ikke. Og det er heller ikke sikkert, at man kan etablere barndommens rododendron-have på den jord, hvor man bor i dag. Så ja, haveplanlægning kan sagtens slå gnister, smiler Laila Sølager.

Søger råd

Oftentimes er det kvinder, som kontakter Laila Sølager for et få et par gode råd.

Men faktisk er det altid godt, hvis både kvinde og mand er hjemme, når man skal tale med en havearkitekt i et par timer. På den måde kommer der altid en god snak om tingene, og begge parter bliver hørt - og hører det samme, forklarer Laila Sølager.

Den dag Laila Sølager besøgte vores have var jeg ganske vist alene hjemme. Men jeg

leverede, naturligvis, en fuldstændig neutral introduktion af vores have. For sådan begynder et havebesøg nemlig ofte, når Laila Sølager kommer på besøg.

Hun spørger om alt muligt. Eksempelvis familiens aktuelle behov og ikke mindst havedrømme på længere sigt.

- Min fordel er, at jeg kommer helt uden historik. Jeg kommer og ser haven, som den er, og jeg danner mig et indtryk af de ønsker, som ejeren går med. Og så lader jeg følelserne ligge derhjemme. I stedet kigger jeg på de store linjer.

- Mit mål er at lave et godt skelet. Så sikrer man sig en have med en plan som holder i mange år. Men jeg vil også gerne overraske og komme med nye ideer. At inspirere og se nye sammenhænge lægger jeg meget vægt på, siger Laila Sølager, der arbejder med både nye og gamle haver.

Nyd haven

Ønskerne til en have har det med at ændre sig med tiden.

Når børnene er små, skal der være tid og plads til dem. Når børnene bliver ældre er der mere tid til haven, og senere i livet skal haven

måske igen være meget simpel og ikke kræve det store fysiske arbejde.

- Det værste er, når folk ikke er glade for deres have, fordi de ikke har det rart i den. Jeg arbejder i øjeblikket med et par, som har haft have i 15 år. Men de sidder ikke på terrassen, fordi der ikke er ret mange planter. Et af problemerne er ofte meget vind i haven, og det prøver vi selvfølgelig at gøre noget ved med nye buske og træer. En have skal være en nydelse, og den skal gerne byde på gode oplevelser. Det kan lade sig gøre de fleste steder, uddyber Laila Sølager.

Mit havebesøg varede et par timer, og vi kom godt omkring på den knap 400 kvadratmeter grønne plet.

Laila Sølager imponerede mig med sin haveviden. I år har hun 25 års jubilæum som havearkitekt, og man mærker tydeligt hendes erfaring. Hun ser de nye sammenhænge, skaber nye rum, ser de nye linjer, kommer med konkrete forslag til planter, og hun gør det på en måde, så man står tilbage med masser af mod på havelivet. Tilbage står man også med en frygtelig masse haveopgaver, der let kan vare ved de næste fem år.

Men heldigvis kan det jo klares i etaper ...

SØREN OG RASMUS I HAVEN

Ved Søren Nielsen og Rasmus Viuff

Har du noget, vi skal ud at se eller en god idé, så skriv til os på viuff@mja.dk og sn@mja.dk

○ Efter turen rundt i haven satte vi os ind til køkkenbordet, hvor den erfarne havearkitekt lynhurtigt begyndte at lave et udkast til en haveplan. Der findes flere måder, man kan bruge en havearkitekt på. Man kan have besøg i blot et par timer til en snak og et par skitser. Men man kan også få lavet en total haveplan, som ned til mindst deltalje guider dig gennem fremtidens opbygning af haven. Det er meget forskelligt, hvilke behov og ønsker folk har. Men de fleste får altid noget nyt inspiration med sig, når jeg har været på besøg, siger Laila Sølager.

○ Sørenns have har langt fra fundet sin form. To mindre børn fylder en hel del i haven. Og sådan skal det være en del år fremover. Men på sigt vil haven måske ændre funktion. Det kom Laila Sølager med nogle bud på.

: bonus

GODE RÅD FRA LAILA SØLAGER

I forbindelse med Laila Sølagers besøg hos Søren gav hun en række gode råd, som både unge og ældre haveejere kan have glæde af.

1. Husk verdenshjørnet vest.

Tænk over hvor du placerer dit hus på grunden. Det er eksempelvis ikke altid en god ide at placere have og terrassen mod syd. Mange kan få mere ud af at placere haven mod vest, hvor eftermiddags- og aftensolen rammer. Det er jo på det tidspunkt af dagen, hvor folk er hjemme fra job og gerne vil nyde solen. Er vestsiden rummelig er der også plads til buske og træer.

2. Plant træer, skab rum.

Det tager tid for træer at vokse til, og derfor er træer og hække noget af det første, du skal plante i din have. Det er med til at skabe højde og rum i haven. Mange nye ejere af gamle haver har en tendens til at fælde træer. Det er ikke altid den bedste løsning, mener Laila Sølager. Træer kan som regel beskæres og enkelte kan fjernes, så der stadig er lys og luft - og læ i haven.

3. Tænk over indretningen af terrassen.

Det er det sted, hvor du opholder dig aller mest, og måske skal det være et haverum i sig selv. Især ved nybyggeri har mange en tendens til at lave en stor, flisebelagt terrasse. Men tænk på at det måske kan være en ide at lave store huller i belægningen. Her kan vokse græsser, buske og stauder. Det giver en mere spændende terrasse.

4. Skab oplevelser i din have.

Det skal være overraskende og sjovt at bevæge sig rundt i haven. Hvad mon gemmer sig på den anden side af hækken? Skab koordinerede farvespil i haven. Lav eksempelvis en forårshave, en sommerhave og en efterårshave. Eller hvad med den røde, gule eller lilla have?

5. Læ.

Danmark er et land med blæst. Men vi kan gøre meget godt for havelivet ved at skabe læ. Ifølge Laila Sølager tror mange fejlagtigt, at der kan afskærmes med mure og hegn. Men luften skal jo være et sted, og derfor presser de hårde flader bare vinden videre - nogle gange med endnu mere fart. Træer og buske tager derimod noget fart af vinden. Husk det.

6. Tænk over hvordan du leder dit regnvand væk.

Mange indkørsler er i dag store flisebelagte arealer. Men det kan let blive kedeligt at se på og vandet fra de store flisearealer belaster kloakkerne mere, end man lige skulle tro. Derfor kan det være en idé at lave grønne »spor« med små planter i indkørslen.

7. En nem have kan også let blive for kedelig.

Mange mennesker går glip af haveoplevelsen, fordi de har en kedelig have, der ikke indeholder andet end græs, hæk og et par træer langs vejen. Det er synd for livskvaliteten, når haven ikke er spændende at være i. Sådan en har man ikke lyst til hverken at arbejde i eller nyde årets gang i, mener Laila Sølager.

○ Tænk over hvor du placerer dit hus på grunden. Mange kan få mere ud af at placere haven mod vest end mod syd, for det er i den vestlige del af haven at eftermiddags- og aftensolen rammer. Sådan lyder blot ét af rådene fra havearkitekt Laila Sølager.